

EU a reforma ve vinařství

Zpracovala a přeložila: Ing. Václava Spáčilová
Zemědělský výzkumný ústav Kroměříž, s.r.o.

V červnu 2006 Mariann Fischer Boel, komisařka EU pro zemědělství a rozvoj venkova zahájila diskusi o reformě ve vinařství a navrhla čtyři alternativy. Prosazovala například změnu systému dotace trhu – odmítla dotaci likvidace vína a výroby vysoce kvalitních výrobků (brandy nebo portské) a také navrhla zrušit finanční podporu vývozu vína. Trvala tehdy na zákazu přidávat cukr k obohacení vína, a to z důvodu, že cukr nepochází z hroznů. Její představou bylo, že v budoucnosti by měli vinaři na celém kontinentu vyrábět víno za stejných podmínek, bez dotovaného moštu. Navrhla zvýhodnění pro pěstitele révy, kteří nebudou schopni obstát v konkurenci a budou chtít ukončit svou činnost, v podobě půjčky a to v období prvních pěti let. Dále podle jejích návrhů mělo k rozšiřování vinic docházet podle představ pěstitelů révy, ale pouze v případě, že prodají víno, které vyprodukují. V návrhu reformy z června 2006 počítala s podporou propagace vín EU na zámořských trzích, restrukturalizaci vinic. Velká část rozpočtu měla být přeměřována na podporu rozvoje venkova ve vinařských oblastech.

Evropský parlament v únoru roku 2007 zkritizoval návrh reformy vypracovaný Evropskou komisí a doporučil zásadní úpravy. Přes některé pozitivní rysy reformy jsou v ní obsaženy body, které jsou pro ČR a Evropu nepřijatelné a ohrožují tradiční hodnotu evropského a zejména středoevropského vinařství. Jedná se především o absolutní zákaz použití cukru při výrobě vína, aniž by se na druhé straně zakazovalo používání přídavku kyselin do vína, které také z révy nepocházejí. Došlo by k znevýhodnění zejména severněji položených členských států EU, které disponují nižší sumou slunečního svitu za vegetační období v porovnání s jižními státy Evropy. Výše prostředků na kloučení vinic a navrhovaný způsob rozdělení dotací podle výše produkce vína je také diskutabilní. Může sice dojít v menší míře k omezení nadbytku vína, ale také bude umožněn lepší průnik levných vín z 3. zemí na trh Evropského společenství. Dalším sporným bodem je povinné označení všech vín, tedy i stolních, ročníkem, odrudou a zeměpisným označením. Běžný zákazník tak nepozná, zda se jedná o jakostní víno, nebo víno stolní a bude se rozhodovat pouze podle ceny. Tímto bude nepřímo podpořena produkce vín s nižší kvalitou. Výše uvedené výhrady sdílí většina členských států EU.

Upravená reforma byla České republice představena v Praze 4.7.2007 z 90 % v původním, rok starém návrhu. Komise téměř nereagovala na stovky připomínek Evropského parlamentu ani profesních organizací vinařů (AREV, COPA/COGECA). Celý návrh, představený komisí byl naprosto nepřijatelný nejen pro Českou republiku, ale také všechny členské vinařské státy s výjimkou Itálie a části Španělska. Díky předloženému návrhu byli velmi pobouřeni také němečtí vinaři a požadovali po svých zástupcích uspořádat protestní akci v Bruselu. Akce se uskutečnila pod hlavičkou AREV a zúčastnili se jí zástupci Německa, Rakouska, Francie, České republiky, Lucemburska a Španělska. Protest jasně ukázal, na které straně je většina hlasů v členských státech. Následně proběhla tisková konference ministra zemědělství ČR P. Gandaloviče a zástupců odborné veřejnosti, předsedy SV ČR, zástupce AK ČR v Bruselu Karla Matouška. Česká republika mohla být s vlastním průběhem jednání spokojená.

Odhodlání komisařky Mariann Fischer Boel prosadit svůj názor, se kterým souhlasila pouze Itálie a částečně Španělsko, však bylo

velmi silné. Stále pracovala na stejné verzi nařízení, které bylo pro vinaře ve velké části Evropy nepřijatelné. Většina zemí se postavila k jejímu návrhu skepticky. K odpůrcům tohoto způsobu provedení reformy se jednoznačně postavila i Francie. Na naší stranu se také přiklonily nevinařské státy Belgie a Holandsko.

17. prosince 2007 byly zahájeny závěrečné rozhovory o ožehavé reformě ve vinařství. Diplomaté byli přesvědčeni, že většina členských států bude raději souhlasit s kompromisem a návrh reformy bude přijat do pondělního večera. Portugalsko, v tu dobu lídr EU, měl však v plánu udržet ministerská jednání tak dlouho, dokud nebudou přijaty požadavky většiny členských států. 20. prosince EU schválila reformu ve vinařství, došlo však k určitým dohodám na základě požadavků některých členských států EU.

Po tří-denním maratonu nepřijemných vyjednávání EU souhlasila s významnou reorganizací problémové reformy ve vinařství, zaměřenou k vítěznému konci.

Mariann Fischer Boel přiznala: "My (Evropští komisaři), jsme nedosáhli všeho, co jsme měli v plánu, ale skončili jsme s dobře vyváženou dohodou. Doufám, že členské státy budou dostupné prostředky využívat k dobrým účelům."

Podle reformního balíčku mohou pěstitelé révy snížit rozlohy vinic kloučením o 175 ha vinic během tří let, časové rozvržení kloučení je dobrovolné. Brusel doufá, že ztratí pěstitelé opustí sektor vinařství dobrovolně a tento krok každého z nich bude zvýhodněn tzv. premii z kloučení – finančním bonusem, který je nejvyšší během prvního roku po reformě a postupně se snižuje během dalších dvou let. Na druhé straně omezení pěstitelských práv bude zavedeno od roku 2015, s možností odsunout platnost až od roku 2018 a podpořit tak konkurenceschopnost producentů vína a rozšíření jejich produkce. EU je světová jednička v produkci, exportu a konzumaci vína, ale dochází ke zvýšení konkurence ze 3. zemí Evropského společenství – USA, Argentina, Čína, Austrálie, Jižní Afrika a Chile. Spotřeba vína v Evropě neustále klesá, zatímco dovoz vína se zvyšuje rychleji než vývoz. Podle současných trendů je očekáván nadbytek produkce vína okolo 15 % ročně ke konci této dekády, což může znamenat obrovskou zátěž pro fondy EU. EU pravidelně utrácí okolo půl miliardy euro za rok právě za likvidaci nadbytků vína, které jsou neprodejné.

Některé klíčové body reformy, předložené Mariann Fischer Boel byly zmírněny, jako například pokus zcela zakázat použití cukru k úpravě vína. Kompromis, obohacení cukrem se bude používat obdobně jako v minulosti, pouze maximální stupeň přislazení bude snížen. Severněji postavené vinařské státy, jako je Německo, Rakousko, Česká republika nebo Slovensko bojovaly proti zákazu doslazování cukrem nejvíce ze všech členských států EU.

Zpracováno podle následujících zdrojů:

Protestní akce proti reformě trhu s vínem v EU 16. 7. 2007 v Bruselu, Ing. Jiří Sedlo, CSc., Ing. Martin Půček – Svaz vinařů ČR, Vinařský obzor (9/2007), str.408

Reforma vinařství v Evropské unii, Mariann Fischer Boel, Vinařský obzor (9/2007), str.409

<http://euobserver.com>: EU begins final talks on controversial wine reform, 17. 12. 2007

<http://euobserver.com>: EU agrees major wine sector shake-up, 20. 12. 2007